



Mgr. Lucie Fuková
vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,

v souvislosti se sběrem dat ve Vaší škole mi dovoluji, abych Vás informovala o některých aspektech týkajících se sběru etnických dat a požádala Vás o jejich zohlednění.

Je důležité, aby bylo zřejmé, že sběr dat ve školství je činěn za účelem **zajištění rovného zacházení** (tedy cílem je odhadnout, kolik osob může být diskriminováno kvůli jejich domnělému či reálnému původu), ve prospěch žáků a žákyň. Již Výzkum veřejného ochránce práv k otázce etnického složení žáků bývalých zvláštních škol z roku 2012 uvádí, že „pro účely zjišťování existence nerovného zacházení se jako vhodnější jeví právě vnější úsudek třetí strany“, a proto Vás žádám o součinnost.

V rámci realizace kvalifikovaných odhadů romských dětí, žáků a studentů si Vám dovoluji poskytnout následující doporučení a informace:

Právní aspekty sběru etnických dat

Etnicitu (nikoli národnost) je možné **v rámci sběru anonymních dat** připisovat, tedy odhadovat třetí osobou, mimo jiné pracovníkem školy. Takovému postupu nebrání ani české právní předpisy, ani mezinárodní závazky týkající se ochrany osobních údajů.¹ **Anonymní sčítání žáků školy není porušením práva na ochranu osobnosti, právních předpisů o ochraně osobních údajů ani zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.**

Ochrana osobních údajů

Tomuto tématu by se měl věnovat příslušný pověřenec pro ochranu osobních údajů Vaší instituce. Nicméně za bezpečný způsob zacházení s osobními daty dětí při sběru etnických dat lze označit postup, kdy informace, na základě kterých uděláte vyhodnocení, zda konkrétní dítě započítáte mezi děti považované za Roma/Romku, se nikam k údajům o dítěti zapisovat nebudou, vyhodnocení uděláte v mysli a **zapišete si pouze další anonymní položku do dokumentu pro sběr dat.**

¹ Viz Gabrišová, V. (2022): Právní analýza podmínek zpracování osobních údajů vypovídajících o etnickém původu, RILSA, dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_518.pdf

Důležitost připsané etnicity

Počet dětí, které jsou považované za Romy (za děti romské etnicity), představuje důležitou informaci. Připsaná etnicita může mít v důsledku předsudků a diskriminace negativní **dopady na životy osob** (dětí), kterým je připisována, nehledě na to, zda se sami identifikují jako osoby s danou etnicitou.

Možné indikátory, na jejichž základě může okolí usuzovat na romský původ dítěte

Mezi možné indikátory, na jejichž základě může okolí dítěte usuzovat na romský původ dítěte, patří zejména:

1. **vzhled**, na jehož základě je dítě okolím vnímané jako romské;
2. **rodový původ** a příbuzenství (někdo z rodičů, příbuzných v přímé linii, případně z domnělých rodičů se považuje za Roma nebo je považován třetí stranou za Roma);²
1. **jméno**, případně příjmení, které je typicky romské;
2. užívání romského **jazyka** dítětem nebo romského etnolektu češtiny nebo rodinou dítěte;
3. **zapojení** dítěte či jeho rodinného příslušníka do některé z aktivit místních, krajských či celostátních programů určených na podporu příslušníků romské menšiny;
4. **kulturní zvyklosti** v širokém pojetí (celkový způsob života zahrnující jazyk, hudbu, literaturu, hodnoty, víru, rodinný život, náboženství, oslavy specifických svátků či událostí, poslech romské hudby);
5. **bydliště dítěte** na území vyloučené romské lokality (případně na ubytovně, v azylovém domě).

Věřím, že jsem Vám vysvětlila důvody svého doporučení a Velmi Vám děkuji za Vaši spolupráci v této důležité záležitosti.

S pozdravem,

² Ředitelé a ředitelky by do statistiky romských dětí měli zahrnout také ty děti, jejichž jeden z rodičů se za Roma považuje nebo je za Roma považován, a také děti, které se samy považují za osobu **částečně** romského původu.